

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษานี้เป็นการประเมินระบบจัดการยาความเล็ขสูงในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้เครื่องมือประเมินหาส่วนขาดและวางแผนเพื่อความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยซึ่งผู้ทำการวิจัย ได้นำเครื่องมือประเมินหาส่วนขาดและวางแผนเพื่อความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย (Gap Analysis) ในส่วนของความปลอดภัยด้านยา เรื่องยาความเล็ขสูง ซึ่งเครื่องมือดังกล่าว ใช้สำหรับการประเมินเพื่อหาส่วนขาดของระบบยาความเล็ขสูง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนเพื่อความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยต่อไป เครื่องมือดังกล่าวถูกกำหนดขึ้นโดยสถาบันรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (สรพ.) และได้ประกาศไว้ในมาตรฐานโรงพยาบาลและการบริการสุขภาพฉบับเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบรอบ 60 ปี พ.ศ. 2550 โดยผู้วิจัยนำเอามาตรฐานที่ถูกกำหนดไว้ในส่วนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อถามผู้เกี่ยวข้องกัระบบยาความเล็ขสูงทุกวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ เภสัชกร และพยาบาล เพื่อประเมินหาส่วนขาดหรือส่วนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน จากผู้เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของระบบยาความเล็ขสูง และเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง เพื่อทราบว่าในฐานะผู้เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของระบบยาความเล็ขสูงและเป็นผู้ปฏิบัติงานจริง ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกัยาความเล็ขสูงของโรงพยาบาลชุมชนนั้นจะสามารถประเมินหาส่วนขาดหรือส่วน ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานขององค์กร ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้มากน้อยแค่ไหน การวิจัยครั้งนี้จะใช้แบบสอบถามดังกล่าว เพื่อค้นหาส่วนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของระบบยาความเล็ขสูงในองค์กร เพื่อนำไปสู่การค้นหาคความเล็ขที่สำคัญของระบบยาความเล็ขสูงในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยที่ตรงกับสภาพปัญหามากขึ้น และข้อมูลดังกล่าวอาจนำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาแนวทางในการนิเทศติดตามระบบยาความเล็ขสูงต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร

ประชากรประกอบด้วย กลุ่มแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในหอผู้ป่วยใน ห้องคลอด ห้องผ่าตัดและห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลชุมชน 18 แห่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้ แพทย์ทั้งหมด 59 คน เภสัชกรทั้งหมด 67 คน หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล ทั้งหมด 18 คน

พยาบาลประจำเตียงผู้ป่วยในทั้งหมด 243 คน พยาบาลประจำห้องคลอดทั้งหมด 103 คน พยาบาลประจำห้องผ่าตัดทั้งหมด 13 คน และพยาบาลประจำห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉินทั้งหมด 178 คน รวมทั้งหมดเป็น 681 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยนำเอามาตรฐานที่ถูกกำหนดไว้ในส่วนที่ 1 ของเครื่องมือประเมินหาส่วนขาดและวางแผนเพื่อความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย (Gap Analysis) ในส่วนของความปลอดภัยด้านยา เรื่องยาความเสี่ยงสูง ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวใช้สำหรับการประเมินเพื่อหาส่วนขาดของระบบยาความเสี่ยงสูง เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนเพื่อความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยต่อไป เครื่องมือดังกล่าวถูกกำหนดขึ้นโดยสถาบันรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (สรพ.) และได้ประกาศไว้ในมาตรฐานโรงพยาบาลและการบริการสุขภาพฉบับเฉลิมพระเกียรติพลเอกสฤษดิ์ สมบัติศรีรอบ 60 ปี พ.ศ. 2550 แบบสอบถาม ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ส่วนที่ 2 ข้อมูลองค์กรระบุ ผู้ตอบเป็นผู้อำนวยความสะดวก โรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มการพยาบาลและหัวหน้าฝ่ายเภสัชกรรม เท่านั้น และส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเพื่อประเมินหาส่วนขาด (Gap Analysis) เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบว่า ☐ ใช่/มี ☐ ไม่ใช่/ไม่มี ☐ ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ ผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นผู้เกี่ยวข้องกับระบบยาความเสี่ยงสูงทุกวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ เภสัชกร และพยาบาล เพื่อเป็นประเมินหาส่วนขาดหรือส่วนที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานจากผู้ปฏิบัติอย่างแท้จริง การแปรผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจว่าเป็นส่วนขาดหรือเป็นส่วนที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์ของการเป็นส่วนขาดหรือส่วนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ระดับร้อยละ 65 เนื่องจากเกณฑ์การประเมินมาตรฐานของสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล จะกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ทั้งหมด 5 ระดับ จาก 1 ถึง 5 ระดับที่ผ่านการรับรอง คือ ระดับคะแนนตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป (อนุวัฒน์ สุภชติกุล 2553) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 65 ดังนั้นหากกลุ่มประชากรใดประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานในข้อใดต่ำกว่าร้อยละ 65 ก็แสดงว่ามาตรฐานข้อนั้นเป็นส่วนขาดหรือส่วนที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของกลุ่มประชากรที่กำลังศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบการประเมินร้อยละการเป็นไปตามมาตรฐานของข้อมูลส่วนบุคคลแยกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา วิชาชีพ สถานที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน อายุหลังจบการศึกษา อายุการปฏิบัติงาน ในหน่วยงาน เปรียบเทียบข้อมูลองค์กรแยกตามขนาดโรงพยาบาล จำนวนคนไข้ที่มารับบริการต่อวัน จำนวนรายการยาความเสี่ยงสูงที่ได้รับการสั่งใช้ต่อวัน จำนวนแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลที่ให้บริการต่อวัน แยกตามการเคยเกิดหรือไม่เคยเกิดความเสียหายจากยาความเสี่ยงสูงในระดับที่เป็นอันตรายต่อผู้ป่วย และแยกตามระดับการผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (HA) ว่าแต่ละกลุ่มประชากรมีการ

ประเมินร้อยละการเป็นตามมาตรฐานแตกต่างกันอย่างไร โดยหากกลุ่มประชากรประเมินร้อยละการเป็นตามมาตรฐานแตกต่างกันมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 10 ถือว่ากลุ่มประชากรประเมินร้อยละการเป็นไปตามมาตรฐานข้อดังกล่าวแตกต่างกัน

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยหาความตรงของเนื้อหาของเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนดังนี้ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากมาตรฐานที่ถูกกำหนดไว้ในส่วนที่ 1 ของเครื่องมือประเมินหาส่วนขาดและวางแผนเพื่อความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย (Gap analysis) ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวถูกสร้างขึ้นโดยสถาบันรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (สรพ.) มาสร้างเป็นแบบสอบถาม และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ 0.81 (ภาคผนวก ก)

4. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่ง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในส่วนของการพยาบาล

4.2 ประสานงานกับหัวหน้าฝ่ายเภสัชกรรมชุมชน โรงพยาบาลทุกแห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยแล้ว

4.3 ดำเนินการสำรวจ

4.4 ระบุให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยแล้วที่ฝ่ายเภสัชกรรมของแต่ละโรงพยาบาลภายในวันที่กำหนด เมื่อถึงกำหนด หากแต่ละโรงพยาบาลยังได้แบบสอบถามไม่ครบตามที่กำหนดให้หัวหน้าฝ่ายเภสัชกรรมเป็นผู้ติดตามก่อน หากการตอบกลับยังไม่ครบจะประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลเพื่อติดตามแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

5. ระยะเวลาการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2554

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพรรณนาร้อยละ ในการแสดงและแจกแจงข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลองค์กรข้อมูลของกระบวนการใช้ยา และสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ จะนำไปใช้ในการเปรียบเทียบเชิงปริมาณของส่วนขาต่างๆ ที่ประเมินหาโดยผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของระบบยา ความเสี่ยงสูงว่าข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด วิชาชีพ สถานที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งการปฏิบัติงานในปัจจุบัน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานหลังจบการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติอยู่ในหน่วยงานปัจจุบัน ข้อมูลองค์กรที่แตกต่างกัน ได้แก่ โรงพยาบาลที่มีขนาดแตกต่างกัน และการผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลจากสถาบันรับรองคุณภาพในระดับที่ต่างกันจะมีจำนวนเกณฑ์ที่ผ่านมาตรฐานแตกต่างกันหรือไม่